

Управління культури, національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації
Обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна

Книга, бібліотека, Інтернет...

«Тижнеджер перед вибором»

Переваги та недоліки роботи з книгами вдома, у
бібліотеці та в мережі Інтернет.

Інформаційний практикум для учнів 8 класу

Миколаїв, 2020

Мета: визначити основні переваги і недоліки читання книг з паперового, електронного носіїв, аудіо; дізнатися, як читання впливає на психіку людини.

Завдання: обговорити питання, чи потрібна сучасним підліткам домашня бібліотека; визначити переваги та недоліки роботи з книгами вдома, у бібліотеці та в мережі Інтернет.

Хід роботи:

Доброго дня, наші любі читачі! Раді вітати вас у стінах нашої затишної бібліотеки, де ви знайдете безліч цікавих книг.

Усім присутнім, мабуть, відомо, що існує неписаний «кодекс вартостей». Книга ж – абсолютна і вічна вартість. Значення її універсальне. В ієрархії вартостей вона посідає найголовніше місце, носячи загальнолюдський характер і необмежену сферу застосування.

Книга – найдієвіший засіб боротьби зі всюдисущим стресом. Аби позбутися його, потрібно всього шість хвилин спокійного читання. Отож, читання книги – один з найкращих винаходів людства. Звичайно, скажете ви, читання корисне. Але конкретно чим? Як ви вважаєте? *(Відповіді учнів)*

Пропоную розібрати разом корисні властивості читання, а ви скажете, чи згодні ви з цим твердженням:

1. Читання підвищує рівень емпатії

Згідно із деякими дослідженнями, художня література допомагає людям розвивати почуття співпереживання. Більшість розповідей, телевізійних шоу і навіть деякі відеоігри підвищують рівень співчуття до інших людей, роблять їх більш чуйними.

2. Розвиває гнучкість мислення

Твір, який змушує читача думати глибше, може підвищити гнучкість мислення. Віршовані тексти містять величезну кількість метафор і алегорій. Це змушує читачів бути більш уважними до деталей і сенсів, які автор вкладає в певні слова.

Люди, які читають поетичні тексти, звикають переосмислювати слова, звертати увагу на дрібниці. Читаючи поезію, ми можемо навчитися краще висловлювати свої думки, аналізувати людську поведінку, адаптуватися під обставини та більш осмислено шукати вирішення проблем.

3. Підвищує рівень креативності.

Процес читання часто пов'язують з підвищенням рівня креативності. Вважається, що люди, які читають художню літературу регулярно, менш

консервативні і не відчують себе ніяково через двозначність. Вони більш творчі і вільні. Неоднозначна природа белетристики спонукає людей приймати нетипові рішення і дивитися на ситуацію під іншим кутом. У цьому і криється ключ до креативності. Коли ми розглядаємо різні варіанти розвитку однієї і тієї ж ситуації, нам легше побачити нові можливості.

4. Поліпшує роботу мозку

Незалежно від того, яку літературу ми читаємо, доведено, що після прочитання книги у людини протягом декількох днів підвищується рівень інтелекту.

5. Читання допомагає боротись із упередженнями

Вивчаючи світ інших людей, ми здатні позбутись деяких упереджень. Наприклад, було проведено дослідження, після якого з'ясувалося, що діти, які виростили на історіях про чарівника Гаррі Поттера, більш лояльно ставляться до іммігрантів та біженців. Протягом всієї розповіді Гаррі Поттер і його друзі вчать читачів терпимості та толерантності.

6. Сприяє профілактиці старечої деменції

Читання стимулює роботу мозку, допомагаючи йому залишатися в гарній формі аж до похилого віку. Якщо читати досить регулярно протягом усього життя, то є ймовірність знизити ризик втрати пам'яті і частково запобігти зниженню концентрації уваги.

7. Збільшує тривалість життя

Читання книг продовжує життя. Згідно з останніми дослідженнями, тривалість життя людей, які захоплюються читанням, в середньому на два-три роки більша, ніж у тих, хто нічого не читає. Тому, щоб прожити довше, потрібно виділяти на читання приблизно 30 хв на день.

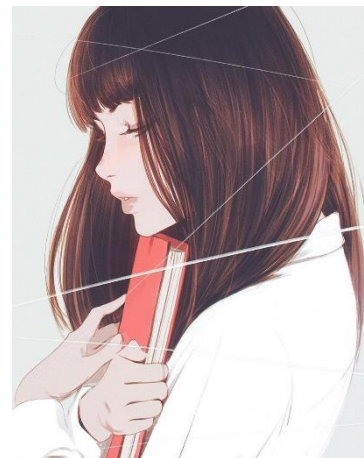
Отож, якщо вам хочеться мати хорошу пам'ять не лише зараз, але і в далекому майбутньому, розвинути уяву та прожити довге життя, просто читайте!

І з якого б носія ви не читали, і де б це не відбувалось - читання безперечно приносить користь.

Як ви знаєте, книги можуть бути в електронному і паперовому вигляді. Хоча раніше книги виглядали дещо інакше.

Еволюція книг має довгу історію. На зміну глиняним табличкам приходили сувої папірусу та пергаменту, потім були паперові книги, тепер останніх витісняють їхні електронні відповідники. Фоліанти та повні зібрання творів тепер уміщаються в одному гігабайті.

Переваги електронної книги найбільше можна оцінити у подорожах. Цей пристрій здатен вмістити кілька десятків улюблених творів, при цьому займаючи зовсім мало місця у сумці. Книжок для читання більше, ніж достатньо, головне,

щоб вистачило заряду батареї. А які ще плюси і мінуси читання з електронними книгами ви можете пригадати чи знаєте із власного досвіду? (Відповіді)

Плюси електронної книги:

Компактність. Вона передбачає можливість зберігати великі обсяги інформації на носіях невеликого розміру, що дозволяє взяти з собою в

подорож кілька книг.

Екологічність. Для виробництва паперових книг використовується папір, а значить, знищуються дерева. А одна маленька електронна книжка вміщує в собі неосяжну кількість сторінок, рятуючи цілий ліс від вирубки.

Освітлення. Немає необхідності в освітленні, оскільки у електронної книги є власне підсвічування.

Можливість робити позначки на полях, закладки, швидко знаходити потрібні ділянки тексту за допомогою пошуковика, звертатися до словників. Загалом, електронна книга передбачає більше можливостей для взаємодії з текстом, при якому вона не буде зіпсована, на відміну від паперової.

Можливість вбудовувати медіа-матеріали (відео, аудіо). Це гарне доповнення для енциклопедій і навчальної літератури.

Можливість міняти шрифт та розмір букв, що дозволяє людям зі слабким зором читати без окулярів.

Легко відновити втрачену книгу - її можна завантажити в Інтернет або скопіювати в друга.

Мінуси електронної книги:

Ненадійність. Варто трапитися поломці - і прощайте сотні книг, зібраних по всіх закутках Інтернету, куплені на сайтах, викачані у друзів...

Низька якість. Книги в Інтернет часто ніхто не вичитує. Буває, завантажиш, подивишся, - а це скан з паперового джерела, розпізнаний в FineReader і жодного разу не відредагований. Ось вам, будь ласка, і кубики, і ієрогліфи, і ділянки нечитабельного тексту.

Незручність в читанні. Так, носити з собою електронні книги зручно, а от читати - не дуже. Вірніше - не всім. Існує безліч людей, в яких очі втомлюються навіть при читанні з супер-комфортних електронних книг. А ось від читання з паперової сторінки - не втомлюються. Крім того, при читанні з підсвіченого екрану в темряві сильно напружуються очі з-за контрасту, створеного різницею освітленості ділянок, видимих оперативним і периферійним зором.

Безликість. Всі книги, які читаються з електронного носія - однакові. Через це вся прочитана інформація перетворюється в суцільний неструктурований потік.

А як ви вважаєте, враховуючи всі плюси і мінуси, чи варто створювати власну бібліотеку електронних книг? Після всього почутого пропоную провести невеличку вправу

Прошу розділитися на дві команди: одна буде «За» збирання електронних книг у домашню бібліотеку, інша «Проти». Користуючись раніше почутими відомостями, представник від кожної команди має привести аргумент, чому в сучасного підлітка має бути, або не бути таке зібрання. Виграє та команда, в якій аргументів виявиться більше. Розпочинаємо.

Що ж, ми визначили переваги і недоліки читання електронних книг, і чи потрібна подібна бібліотека сучасному читачу, а чи доводилось вам слухати книги в аудіоформаті?

В Інтернет відбуваються запеклі суперечки, що краще - читати паперову книгу або в електронному форматі. А як щодо того, щоб книгу слухати? І що конкретно послухати, якщо ви любитель аудіокниги? ... Адже наші батьки, і не тільки вони - навіть бабусі й дідусі були добре знайомі з таким варіантом художніх творів. Більше того, вони набагато більше, ніж ми, слухали книги!

Ви запитаете - як? Адже у них не було МП3-плеєрів, комп'ютерів, планшеток ... А слово «радіо» вам про щось говорить? Зараз радіо у нас асоціюється з величезним вибором каналів в наших телефонах, автомобільних програвачах. А коли ми були маленькі, у кожного в будинку стояло чудо на чотирьох ніжках - спереду радіо, зверху платівка - або ж висіло в маленькому форматі на стінці. Що частенько передавали по радіо? Правильно - радіоспектаклі! Ось вона, аудіокнига наших бабусь і прабабусь! І слухали, навіть із задоволенням! Кращі артисти читали прекрасні книги, спектаклі оформлялися музикою. До речі, аудіоспектаклі і зараз доступні у запису. А ваші батьки, я впевнена, в дитинстві обов'язково слухали чудові казки з платівок, адже у дорослих не завжди був час аби почитати книгу дітям, а інколи, те чи інше оповідання просто не можна було ніде знайти, аби почитати вживу і доводилось купувати платівку з аудіоформатом. На жаль, в більшості випадків на платівці був скорочений формат.

Тож, давайте визначимо плюси і мінуси аудіокниг.

Плюси аудіокниги:

Зручність. Аудіокнигу можна слухати, коли не потрібно зосереджуватись на роботі, яку ми виконуємо. Чудово підходить для

прослуховування в транспорті, на пробіжці, чи перед сном.

Компактність. На mp3-плеєр або мобільний телефон можна закачати декілька різних томів чи різних аудіокниг, що дозволяє не носити з собою об'ємні друковані книги. А ще є варіант прослуховувати онлайн вподобану книгу.

Користь. Це справжнє спасіння для школярів, яким важко сприймати інформацію з друкованого носія, а освоювати тексти з шкільної літератури все ж потрібно. Суттєвою знахідкою аудіокнига є для людей з проблемами зору та не повносправних. Популярними аудіокниги стали у вивченні іноземних мов.

Уява. Якісна озвучка створює в голові більш яскраві образи і сильніші емоції, ніж хороше кіно. Можливо, це тому, що образи в голові достовірніше образів на екрані.

Мінуси аудіокниги:

Досвід. Найперше - це те, що друкована книга розвиває швидкість і якість читання, у аудіокниги ця особливість відсутня, тому не рекомендується в юному віці переходити лише на аудіо книги. Це може призвести до неякісного читання в майбутньому.

Власні емоції. Аудіокнига уже наділена емоційним фоном і слухач, на відміну від читача, не може сформувати свої емоції, а попадає під вплив, заданий диктором.

Відсутність потрібної. Суттєвим недоліком є те, що далеко не всі друковані книги переведені в аудіо формат. Ви не знайдете нових книжок в аудіоформаті безкоштовно, а якщо такі і будуть, то, зазвичай, вони низької якості через саму якість читання чи запису. Зазвичай, в такому випадку людина, що виклала подібний запис, може мати проблему через порушення авторського права. Буває, що нові книги читаються і професійно, проте в такому випадку вони продаються окремо.

Непрофесійний читець. Неприємний голос, помилки у наголосах та інші особливості зводять нанівець все задоволення від читання. Дійсно, якісно прочитаних аудіокниг не так багато, тому при сильному бажанні можна і потерпіти.

Плюси паперової книги:

Відчуття книги - головний і перший пункт, який викликає бажання доторкнутися, погортати, відчути аромат і форму, потримати виріб в руках. Читаючи реальну книгу, ви проживаєте з нею частинку життя, зближуєтесь з головними героями.

Індивідуальність. Кожна прочитана книга запам'ятовується обкладинкою, текстурою сторінок, шрифтом. Тому всі вони для нас - різні, і всі разом створюють цілий світ.

Вірність на довгі роки. У кожної техніки є термін служби, тому, в той час як цифрова книга може вийти з ладу, впасти, зламатися, розбитися, старі добрі видання можуть простояти на полицях роки і століття, передаючись із покоління в покоління.

Засвоєння інформації. Згідно з дослідженнями психологів, матеріал відкладається в нашій пам'яті «на глибину» саме після прочитання паперового носія. Завдяки повноцінному отриманню інформації, наш мозок формує все в єдину структуру з характерними «зачіпками».

При читанні паперової книги ми яскравіше переживаємо емоції. Знову ж таки, це підтверджено дослідниками. Вчені досліджували фізіологічні реакції організму, і, зокрема, активність нервової системи при читанні паперових і електронних книг. У першому випадку ці реакції були майже в два рази вищі.

Колекціонування. Друковані фоліанти можна збирати, сортувати за жанрами і письменниками, розставляти на книжкових полицях, отримуючи задоволення від процесу і надихаючись новими ідеями. Рідкісні колекційні видання не зберігаються в електронних версіях.

Стимулює до читання. До речі, домашня бібліотека стимулює до читання куди більше, ніж електронна книга. Ряди барвистих томів викликають цікавість, в той час як використання гаджетів зводиться до ігор і соціальних мереж.

Звичайно, аудіокнига - не панацея і, і як ви розумієте, не єдиний варіант, але дуже непогана альтернатива друкованій книзі. У транспорті, наприклад, не дуже зручно читати паперову чи електронну книги - очі напружуються, та й освітлення часто підводить. Інколи хочеться щось почитати, а очі так втомились за день від всіх цих гаджетів. І тут знову аудіокнига поспішає допомогти: до того ж раптом потрібно допомогти батькам з домашніми справами, от і можна сумістити, як то кажуть, приємне з корисним.

І ось, нарешті, ми дійшли до неї... Паперова книга. Читання звичайної книги – це справжнє таїнство. Так приємно вмотитися на канапі з чашкою чаю, загорнувшись у ковдру, і читати книжку. Тримаючи її в руках, легше поринути у світ твору. Розлянемо плюси і мінуси таких звичних книг.

Мінуси паперової книги:

Паперові книги - важкі. Сьогодні багато людей мають час лише для читання в метро або в поїзді, а в дорогу не завжди візьмеш важкий том.

Вони займають багато місця, тому кількість паперових книг в будинку обмежена, в той час як електронні можна збирати десятками тисяч.

Екологічність. Ми вже говорили про екологічність електронних книг - паперова має відповідний мінус, оскільки для її виробництва потрібна деревина.

Паперову книгу потрібно купувати, електронну ж - за просто завантажити безкоштовно.

Безповоротна втрата. Якщо друг попросив почитати паперову книгу, вона може піти назавжди. Електронну чи аудіокнижку можна просто скопіювати.

Ось такі вони плюси і мінуси звичних нам книг.

Але давайте поговоримо про звичайні книги трішки більше. Чи траплялося з вами, коли ви годинами ходили по книгарні чи бібліотеці і не могли відірвати погляд від барвистих обкладинок? Не тільки дитячі книги наповнені яскравими ілюстраціями, а й видання для дорослих. А, можливо, вам вже купувати книги? Чи можливо вам їх дарували? З дитинства обов'язково мають зберігатися ваші перші книжечки. А можливо, вам дісталися книги від ваших батьків?

А як ви вважаєте, скільки книг і яких саме потрібно мати в домашній бібліотеці? А, взагалі, чи потрібно зараз мати вдома власні книги, якщо можна звернутися до публічної бібліотеки?

А уявіть собі, на початку ХХ століття мати власну бібліотеку вважалося необхідністю. Звісно, її багатство та розміри залежали від соціального та матеріального статусу власника, проте власну бібліотечку старались організувати і бідні студенти, і комерсанти-початківці, і небагаті поміщики. Багатство духу шанувалося значно більше за матеріальний стан. Домашня бібліотека була місцем для роздумів та спокою. Там же проводились і вечірні

бесіди, і писалися листи коханим, і підписувалися документи. У великих та багатих будинках роль бібліотеки виконував кабінет глави сімейства. Бідніші цінителі книг влаштовували бібліотеку у кутках вітальні. Проте з часом, домашні бібліотеки ставали все меншими і все менше місця відводилось для них у людських домівках. Але навіть під час побутової тісняви, деякі люди продовжують купувати книги, тримати їх, де тільки можна: під сходами, на етажерках, на частинах стін під стелею в коридорі, та, навіть, на кухні. Але дехто влаштовує в себе вдома гарні книжкові полицки, упорядковуючи їх, адже домашня бібліотека допомагає виразити вашу інтелектуальність та духовність. Ваші книги та ваше ставлення до них скажуть про вас багато. І звичайно, в такому випадку ви будете підбирати лише ті книги, які вам подобаються, також ви можете робити в них позначки, закладинки, повертатися до улюбленого місця знову і знову. В будь-який момент ви зможете дістати книгу з полицки власної бібліотеки... І не треба йти в бібліотеку за книгою, а тим більше що вона може бути вже у когось на руках. Та й не усі читачі публічних бібліотек бережно ставляться до книг, а читати пошарпану брудну книгу – сумнівне задоволення.

А чи всі ви вмієте поводитись з бібліотечними книгами? Адже кожен з вас хоч раз у своєму житті брав книгу у бібліотеці, а в деяких випадках, мабуть, доводилось працювати і в читальній залі.

Давайте разом пригадаємо правила поводження з бібліотечною книгою: не можна читати книгу під час їжі; перед тим як взяти книгу, необхідно помити руки, або хоча б протерти їх вологою серветкою; не загинати сторінки і не робити позначки; не використовувати олівець або ручку замість закладинки; за можливості, варто обгорнути книгу; книги необхідно повертати вчасно до бібліотеки.

А як ви гадаєте, в яких випадках працювати з книгою в бібліотеці зручніше, аніж вдома?

Неможливо не оцінити переваги, які ви отримаєте, відвідуючи бібліотеки. Сучасна бібліотека протягом останніх десятиліть дуже змінилась. Сьогодні бібліотека намагається бути цікавою і корисною для своїх відвідувачів. Існує, як мінімум п'ять причин, за якими відвідування бібліотеки буде корисним для вас.

1. Територія для навчання

Надання місця для навчання. У бібліотеці є необхідні умови для повноцінного навчання і, навіть, для науково-дослідницької діяльності. В читальній залі можна проводити відкриті уроки, масові заходи, скайп-зустрічі

2. Вільний доступ до рідкісних документів

Увесь бібліотечний фонд у вашому розпорядженні, багатий вибір довідкової і краєзнавчої літератури, а також документація з архівних фондів. З безцінними зразками художньої літератури, а також рідкісними екземплярами книг можна познайомитися тільки в стінах бібліотеки.

3. Допомога в самореалізації особистості

Бібліотека допомагає людині усвідомити свою духовну сутність. Вивчаючи матеріал, відвідувач бібліотеки обмінюється думками з іншими читачами, беручи участь у творчих вечорах і семінарах. Збагачуючись духовно, він знаходить віру в себе, самовдосконалюється, зміцнюючи почуття власної гідності.

4. Вільний доступ до інформації

Бібліотека готова надати допомогу будь-якій людині незалежно від національності, статі, місця проживання, віросповідання та способу життя. Будучи найбільш доступним і стабільним інформаційним джерелом, установа працює за зручним для відвідувань графіком.

5. Реалізація комунікативних потреб

Перебуваючи вдома в чотирьох стінах, людина відчуває потребу в живому людському спілкуванні. Бібліотека надає йому цю можливість. Після прочитання книги сюди повертаються за тим, щоб поділитися своєю думкою про прочитане з бібліотекарем і оточуючими.

Що ж, друзі, наостанок хочу зазначити, що у кожного з нас лише одне життя, але книги дозволяють пізнати мудрість тисяч людей. Коли автори пишуть, переписують і редагують, вони перетворюють власні думки на найкращу версію себе. Читаючи, ви нібито проводите час із розумною людиною в медитативному стані. І вже вам вирішувати, який це буде носій, і де буде відбуватися ваше читання. Ми сьогодні зробили все можливе, аби вам було легше зробити цей вибір і, повірте, в будь-якому випадку неправильного варіанту не буде. До побачення!

Використані джерела:

Книжка у світі Медіа: Програма факультативного курсу для закладів загальної середньої освіти. 5-7 клас. Розроблення занять. / За заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. – 116 с.

7 причин, чому потрібно читати книжки [Електронний ресурс] : стаття // Мізки.com. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://mizky.com/article/150/benefits-reading> , вільний.—Назва з екрана.

Аудіокнига – плюси і мінуси [Електронний ресурс] : стаття блогу // betaproject. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <http://blog.betaproject.net/аудіокнига-плюси-і-мінуси-і1030.html>, вільний.—Назва з екрана.

Аудіокниги. Плюси та мінуси [Електронний ресурс] : корисні поради // Poradnyk. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <http://poradnyk.com/kompyuter/858-audioknigi-plyusi-ta-minusi>, вільний.—Назва з екрана.

Брігіда К. Електронні книги витісняють своїх попередників [Електронний ресурс] : стаття / К. Брігіда // Телеканал «Центральний». — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://central-ua.tv/news/13575/> , вільний.—Назва з екрана.

Інтер'єр домашньої бібліотеки [Електронний ресурс] : ідеї дизайну // Генератор ідей для Ваших осель. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <http://studio29.com.ua/idei-dyzainu/interjer-domashnoji-biblioteki/> , вільний.—Назва з екрана.

Чому корисно відвідувати бібліотеку [Електронний ресурс] : методичні поради // Одеська обласна бібліотека для юнацтва ім. В.В. Маяковського. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: https://mayakovka.od.ua/?page_id=5137, вільний.—Назва з екрана.

Що краще - електронна книга чи звичайна? Які переваги однієї над іншою? [Електронний ресурс] : стаття // UkrMedia інтернет-газета. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://ukr.media/science/382511/> , вільний.—Назва з екрана.

Укладач Н. В. Щука

Редактор О. К. Карпенко

Відповідальний за випуск Т. А. Жайворонок